

Over een geopende hemel als metafoor voor onze ontvankelijkheid

Preek nav Psalm 2 (Huub Oosterhuis) en Lc 2:1-20

Paaskerk Baarn, 25 december 2014

ds Marleen Kool-Mout

Het is 24 december 1914. Kerstavond. In het donker steekt een soldaat een kaars aan. De harde wind doet het licht flakkeren, de soldaat beschermt het met zijn hand en steekt de kaars in de grond. Dan begint hij zacht te zingen. Zijn kameraden vallen een voor een in en dwars door de loopgraven heen klinkt een kerstlied. Stille Nacht, Heilige Nacht...Voor even geen geratel van machinegeweren. De wapens liggen stil op de diepgevroren grond. De wind neemt het lied mee naar de overkant. Vanaf de overkant wordt het Duitse Weichnachts lied met een Christmas Carol beantwoord. Na het zingen wordt wat heen en weer geroepen, namen uitgewisseld...er wordt gezwaaid. Moedige soldaten komen zelfs van achter hun beschutting vandaan, en in het stukje niemandsland dat hen scheidt, geven ze elkaar voor het eerst onwennig een hand, wensen elkaar goede kerst, delen sigaretten en drinken wijn...Precies 100 jaar geleden klonk uit de loopgraven van Ieper een lied tegen de oorlog in. Een lied van mensen die dwars door de nacht heen, hun verlangen naar vrede uitzongen. Hun verlangen naar vele stille nachten, naar leven onder een geopende hemel. Maar het bleef bij één Stille Nacht. Toen de legerleiders lucht kregen van dit kerstbestand, werd er aan beide kanten hard opgetreden tegen de zogenaamde deserteurs. Een spontaan bestand was namelijk uiterst ongewenst en zou de discipline kunnen aantasten: stel je voor dat de soldaten gingen denken dat de vijand ook maar een mens was! Het zorgvuldig opgebouwde vijandsbeeld moest koste wat kost in stand worden gehouden en de strijd verhevigde. Die spontane kerstvrede zou niet lang aanhouden. Al snel begon het te regenen, de modder keerde terug en de stemming sloeg om...Eindeloos werd er gevochten en aan deze nachtmerrie kwam pas vier jaar en zeventien miljoen slachtoffers later een einde. Onder hen veel jonge mensen, kinderen nog, de diepe nacht ingestuurd zonder te weten waarom, waarvoor. Het is 24 december 2014. De Grote Markt in Haarlem stroomt vol. Vanuit het glazen huis, wordt gezongen, lied na lied, tegen de oorlog en tegen het geweld in. Uit alle hoeken van het land worden liedjes aangevraagd. Verhalen gedeeld. Acties op touw gezet. Er wordt gezongen tegen, tegen de nacht van seksueel geweld waar zoveel, ontelbaar veel vrouwen en meisjes in onze wereld slachtoffer van zijn. Kinderen, jongeren, ouderen drommen samen op het plein. Waarom? Ieder zal zo z'n eigen redenen hebben, maar wat hen verbindt is ook een duidelijk nee, tegen deze weerzinwekkende realiteit die geschiedt in onze dagen. Er wordt daar om en in dat glazen huis naastenliefde, barmhartigheid geoefend. Verbinding, solidariteit ervaren....mensen, jong en oud laten zich meenemen in een tegenstem. Een stem van liefde en mededogen klinkt in de nacht van de wereld....kwetsbaar, breekbaar, maar nooit helemaal weg...

Het is 25 december en we lezen het evangelie van Lukas.

Het geschiedt in de dagen van Caesar Augustus dat de koning van de vrede geboren wordt,zo opent Lukas zijn evangelie. Dagen van Augustus,die staan niet bepaald voor warmte en ontmoeting.

Landvoogd van Syrie was hij...en als we Syrie horen, dan doet dat pijn in onze oren.

dan zien we wanhoop in gezichten van mensen op de vlucht, voor dood en geweld.

De dagen van Augustus staan voor al die mechanismen die maken dat mensen zich teveel, tot last voelen...geteld, tot nummer gereduceerd, geregistreerd. De geboorte van Jezus in de dagen van Augustus, ze staan symbool voor onze realiteit,die van het eeuwige wrange contrast tussen oorlog en vrede, tussen weggeslagen leven en nieuw begin.

In die realiteit komen we samen...En klinkt dan ieder jaar weer temidden van alle verdriet, schaduw en en pijn opnieuw het geboorte verhaal van Jezus. En zijn deze dagen overal ter wereld in kerken van steen, onder golfplaten afdakjes of gewoon in de buitenlucht, mensen bijeen rondom dat oude verhaal, omdat zij het weer willen horen, er weer van willen zingen. Waarom? Nostalgie?

Is het goede gewoonte van thuis, je moet, mag...zijn het herinneringen aan liefde, is het hoop dat je ondanks alle nacht in jouw leven, in onze wereld, even onderdak hebt voor al wat in je huist?

Verlangen naar een plek waar het licht doorbreekt, waar ja, misschien wel even de hemel opengaat voor jou? Wat zoeken wij in en om dat eeuwenoude verhaal? We zoeken naar een kier in de hemel,

een opening in ons soms zo gesloten bestaan...Wij zoeken naar het geheim van leven.

En wat je daar dan in bijbels opzicht over kunt zeggen, is dat je dat in eerste instantie niet in eigen hand hebt...Wij kunnen niet regelen dat vriendschap of liefde opbloeit. Je kunt niet tegen iemand zeggen: wordt nu mijn vriend, of wordt nu verliefd op mij. Hooguit de voorwaarden waaronder dat kan gebeuren een beetje....maar niet alles is maakbaar. De grote/belangrijke dingen in het leven zijn als een geheim dat zich moet openbaren. Het komt je toe. Het komt je als het ware uit de hemel vallen.

Zo overkomt het de herders in het veld...het was een heel bijzondere nacht. Alsof het gordijn tussen de hemel en de aarde even werd opengeschoven. Het komt over hen...De hemel gáát open en er klinkt engelengezang: 'u is heden een bevrijder en redder geboren' Teken daarvan is een kind in doeken gewikkeld in een kribbe. Dit lied maakt dat zij opstaan, zoeken. Hun blik wordt gericht op het kleine, het fragiele, dat wat zich aan de rand afspeelt, en het gebeurt temidden van alle donker en duister in de wereld...De geboorte van een kind...Daar zie je iets van Gods reddende aanwezigheid in de wereld...zegt Lukas. De herders ze staan bekend als vrije vogels, ongebonden, zij hebben vermoed ik, van nature de ruimte om zich te laten verassen door dat lied van vreugde, dit lied van vrede uit de hemel. In die nacht wordt in henzelf iets gewekt...nieuw geloofsvertrouwen komt er vrij...Zij loven en zingen de glorie van God.

Het is dat lied, die engelenzang dat uit de hemel klinkt dat vandaag als een lied tot ons wil komen: In uw, in jouw situatie, kan de hemel kieren, opengaan. In u en jou kan iets verwekt worden, grote vreugde, vrede, in u en jou kan iets van God geboren worden. In u kan een nieuwe hoop geboren worden, waar je die misschien lange tijd opgegeven had...In jou kan een nieuw geloof, een nieuw vertrouwen geboren worden, dat misschien heel lang op de waakvlam heeft gestaan, In jou kan nieuwe vreugde geboren worden, na een periode van rouw dragen, in jou kan nieuwe aandacht voor een naaste geboren worden, waar je de laatste tijd opgeslokt werd door je eigen gevulde bestaan...De hemel kan boven jou opengaan...iets nieuws kan in jou worden geboren.

Stel nou dat dat het geval is, dat vanmorgen het licht van uit de hemel op jou valt, dat die engelenzang tot jou gezongen wordt...ik hoop dat u, dat jij daar dan ook ruimte voor kunt maken, dat je je daar innerlijk voor open kunt stellen...

Als er dan deze dagen nieuwe mogelijkheden in jou gewekt worden, laat dan niet de rekenaar in jezelf dat meteen afwijzen...Serveer dat nieuwe geloofsvertrouwen dat je in beweging brengt, niet cynisch af maar heet het welkom en zoek hoe je dat verzorgen kunt door meer stilte of gebed door meer muziek of zang! En houdt die nieuwe hoop die geboren wordt, niet voor onmogelijk als je morgen de krant leest of het journaal ziet. Met kerst vieren we dat er van uit de hemel licht op ons kan vallen, engelenzang iets in ons teweeg kan brengen...Dat God zelf van buiten af, iets in ons tot leven brengt... in ons leven binnendringt...

Het kan in een timmersmanszoon een tentenmaker een tollenaar zijn een koningin of een poetsvrouw in wie hij zijn hartstocht ademt zijn zachte krachten van ontferming Het kan in jou, in u, in mij zijn.

Dat onze reactie mag lijken op die van de herders: dat wij als zij mogen op horen, opzien, en het vertrouwen binnen laten: Gods Adem in een kind, Gods hand onder onze wereld, Dat wij als zij, dan zingend mogen terugkeren naar ons dagelijkse leven met zijn grote en kleine spanningen, met zijn licht en schaduwkanten God lovend...tegen de nacht van de wereld in...

Want de Kerstnacht van 1914 in Ieper, gebeurt God zij dank, nog steeds.

Amen.